

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-62. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštini hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 17. januarja 1940

Cena posamezni številki din 150

Pozablien interes davkoplačevalca

Zivimo v času stiske, ko je povsod trda za denar. Iz vrst davkoplačevalcev prihajajo zato neprestano opomini, da je davčno breme že doseglo vrhno mejo znosnosti in številne dražbe to tudi potrjujejo. Navzlic temu pa vidimo, da proračuni države in javnih teles kar neprestano rastejo in da se davčno breme veča vsako leto. Res je, da so državne potrebe vedno večje, zlasti v sedanjih nemirnih časih in zato ne ugovarjajo z davkom preobremenjeni davkoplačevalci, če se zahtevajo od njih za obrambo miru še nove žrtve. Mir je vendarle vreden žrtve, čeprav je istočasno jasno, da bi morala tudi državna oblast gledati na to, da vse nepotrebne davke odpravi in da uporabi denar davkoplačevalcev kar najbolje. A niti te zavesti davkoplačevalca danes nima.

Ne veča pa se samo državni proračun, temveč večajo se tudi občinski proračuni in večeraj razgrnjeni ljubljanski proračun izkazuje povečanje za 7.123.893 din. Leta 1935./36. je znašal ljubljanski proračun še 84.531.856 din, leta 1937./38. 99.029.377, l. 1938./39. 117.821.468 din, l. 1939./40. 123 milijonov 608.766 din in sedaj že čez 130 milijonov din. Da bi se v teh letih davčna moč Ljubljane v tej meri povečala, da bi bilo upravičeno tako visoko zvišanje proračuna, je pač čisto izključeno. Nasprotno vemo, da se je število industrijskih podjetij v tem času v Ljubljani zmanjšalo. Prav tako ni mogoče reči, da bi opravičevale tako veliko zvišanje proračuna investicije. Niti plače nameščencev se niso zvišale, da niti tega razloga ni za zvišanje proračuna.

In vendar se proračun stalno zvišuje in vse zahteve po olajšanju davčnega bremena ostanejo celo v lastni občini davkoplačevalca brezuspešne. Celotako neupravičena davščina kakor je davek na prenočišča ostaja še nadalje. Tujski promet, ki je v Ljubljani tako minimalen, da skoraj bolj majhen biti ne more, je obremenjen še s to davščino. Nič ne bi rekli, če bi se tuju zlasti poleti res nekaj nudilo in bi se zato pobiral ta davek. Toda kaj nudi Ljubljana tujcu razen naravnih lepote njene okolice?

Zdi se, kakor da nekateri mislijo, da so vse tožbe davkoplačevalcev o pretiranih davkih neosnovane in da so to le običajne tožbe, na katere se ni treba ozirati. Drugače res ne moremo razumeti, da se proračuni tako zelo zvišujejo. Treba se na vse zadnje tudi enkrat vprašati, kaj pa nudi občina prebivalcem tako izrednega, da bi bilo to neprestano zviševanje proračunov upravičeno? Kar nudijo mestna podjetja, mora prebivalstvo drago plačati, saj so mestna podjetja vsako leto bolj fiskalna podjetja.

To splošno zviševanje proračunov brez ozira na stiske davkoplačevalcev dokazuje, da je v naših javnih telesih in tudi v državni zmagalo načelo, da so ta sama sebi namen in da se morajo davkoplačevalci prilagoditi potrebam teh teles, ne pa ona potrebam davkoplačevalcev. Zato se danes sestavljajo proračuni tako, da posamezni oddelki navedejo svoje potrebe, te se od centrale nekoliko skrijajo, nato pa se predpiše s proračunom davkoplačevalcu, koliko mora pla-

čati. Interes uprav javnih teles postaja na ta način važnejši ko interes davkoplačevalca, zaradi katerega so prav za prav vse te uprave postavljene. V takšnih okoliščinah seveda ni čudno, če proračuni kar neprestano rastejo in z njimi tudi davčno breme.

Letos zahteva država zlasti od gospodarstev v mestih znatno povečane davke. Na mnoge teh davkov so naložene tudi občinske doklade, da bo moral davkoplačeval-

lec zaradi višjih državnih davkov avtomatično plačevati še višje občinske doklade. Mislimo, da je v tem zadostno močan razlog, da bi se mestne doklade znižale in da je tudi s tem za znižanje dana potrebna finančna možnost. Že sedaj se industrija vedno bolj ogiblje naših mest, že sedaj se seli na jug, če pa bodo morala podjetja plačevati še višje zneske občinam, je nevarnost, da bodo zapustila naše mesto še nova podjetja.

Iskreno bi želeli, da bi mogli biti tudi mi tako optimistični, kakor so tisti, ki zvišujejo občinske proračune. Toda tudi pri najboljši volji ne najdemo razlogov in utemeljitev za ta optimizem. Nasprotno vidimo, da se naša podjetja bore z vedno večjimi težavami, da je položaj davkoplačevalca vedno težji. Ali je res pretirana zahteva, da ne bi bil pri sestavljanju občinskih proračunov pozabljen tudi interes davkoplačevalca?

kmetovalcev z dohodkom izpod 1000 din čistega katastrskega dohodka. Glede gospodarsko šibkih obrtnikov zbornica ne ugovarja. Če pa je kdo gospodarsko šibak ali ne, ne odloča število pomočnikov, kajti dostikrat narava poslani ne zahteva velikega števila teh, temveč stanje poslov, katero pa naj ugotovi davčni odbor, ne pa da se to z zakonom normira. Za dokaz navaja zbornica, da je neki mesar v kraju s 5000 prebivalci na jugu, ki je imel samo enega pomočnika, dobavil v preteklem letu samo vojski in bolnici mesa za pol milijona din. Če bi mu davčni odbor določil davčno osnovo, bi mu jo odmeril gotovo s 50.000 din, ker je delal gotovo z zaslužkom 10% ter bi plačal davka okoli 9000 din, dočim bo plačal po uredbi samo 150 din.

Obdačevanje zadrug

S § 18. uredbe oziroma z novelo čl. 76. zakona se še bolj favorizira zadružništvo v škodo zasebnega kapitala in svobodnega gospodarstva. Proti temu zbornica najbolj energično protestira.

Družbeni davek

S § 20. uredbe se novelira čl. 81. zakona v toliko, da se more izvršiti korektura v zvezi s prikritimi in rezerviranimi dobički pri odmeri družbenega davka tudi po sporočitvi odmere nekemu podjetju, t. j. v cenzurnem postopku po višji finančni oblasti. To se pravi, da se je izgubilo pravno jamstvo, da se more z gotovostjo računati na definitivno odmero družbenega davka (kar imaš danes, tega nimaš jutri). Posebno značilno je to, da je prepuščeno volji oblasti, da prouči in določa verodostojnost poslovnih knjig, kar dosedaj po členu 81. ni bilo. Toda dostikrat sploh ne gre za kako prikrivanje, temveč le za poslovno tajnost. Kar pa je najtežje, je to, da se vsa zadeva prepušča mili volji oblasti. Tu je celo neko nasprotstvo med zakonom in navodili. Dočim se v zakonu govori o svobodnem preudarku, se v navodilih to spreminja v svobodno očno, proti kateri se po zakonu o državnem svetu in upravnih sodiščih (točka 3. člena 19.) ne more pritožiti.

Pri tem paragrafu je značilno tudi to, da se izigrava pravno načelo, da se mora to, kar se trdi, tudi dokazati. Sedaj bo davčni zavezanec v nezavidnem položaju, da bo moral pobijati činjenice, ki bi jih navedla davčna oblast v njegovo škodo.

Kar se tiče obdačevanja obresti tujega kapitala je dostikrat čisto vseeno, če se te obdačujejo z družbenim ali rentnim davkom. V primeru, da je pri nekem podjetju rentabilnost manjša, potem je za državo ugodnejše obdačevanje po rentnem, če je rentabilnost večja, pa po družbenem davku.

Novost je to, da se prevelike nagrade obdačujejo z višjo stopnjo, t. j. po družbenem, a ne po uslužbenskem davku. V zadnjem odstavku pa se v duhu finančne politike oproščajo od obdačevanja obresti od blagajniških zapisov in temu podobno.

Novela člena 93. (§ 22. uredbe) je čisto strokovno tehnična stvar, ker se v nasprotju s sedanjim načelom edinstvene kazni pri ponavljanju prestopka v kratkem razmaku izreka sedaj posebna kazen. poleg tega pa je kazen desetkratno povečana.

Trgovsko industrijska zbornica v Skopliu o novi davčni reformi

Trgovsko-industrijska zbornica je razpravljala v petek o novi davčni reformi. Konferenco je vodil novi predsednik Vojin Varošić, ki je na kratko pojasnil pomen konference ter opozoril na konferenco gospodarskih zbornic v Ljubljani, na kateri se bo podrobno razpravljalo o novi davčni reformi. Te konference se bo udeležilo tudi predsedništvo zbornice in sedanja konferenca naj da delegaciji potrebne smernice.

Nato je poročal o novi davčni reformi in o stališču zbornice gen. tajnik dr. Gjorgjevič. Njegovo poročilo se je glasilo:

Pogostna sprememba katere koli zakonodaje, zlasti pa davčne, je nerazumljiva in škodljiva za narodno gospodarstvo, ker je v tej domeni bolj kakor v vsaki drugi potrebna stabilnost zakonskih predpisov. Pri nas pa se zakonski predpisi menjajo skoraj z vsakim novim ministrom. Za to ni treba navajati nikakih dokazov. Zadostuje, če rečemo, da vsak finančni minister spreminja politiko svojega prednika. S tem pa zbornica noče reči, da ne bi smel tega, kar je en finančni minister po nepotrebem uzakonil, drugi spremeniti. Zbornica smatra za svojo posebno dolžnost, da naglasi, da se ne bi smelo spreminjati to, kar je dobro, na kar se je davčni zavezanec navadil in kar smatra za pravično.

Morda se nam bo reklo, da gre danes za izredne potrebe države. Če je to res, potem zbornica ne razume, zakaj finančni minister opušča že ustaljene dohodke, na katere so se davčni zavezaneci že navadili. To je dokaz, da ni naša država v tako težkem položaju, da bi morala apelirati na neke izredne dohodke, ker se s sedanjo davčno novelo nekateri davčni zavezaneci razbremenjujejo.

Zaradi zunanje politike države ter na drugi strani zaradi politike vojskujočih se držav, ki nimajo namena, da bi se našo državo vpletle v vojno, ni razloga za izredne dohodke. Če bi tak razlog le bil, naj si država pomaga s posojilom, ki ga bo naš narod, zavedajoč se svoje dolžnosti, podprl z obema rokama.

Iz teh razlogov ter onih, ki jih navaja kasneje, zbornica ne uvidi potrebe, da bi se davčna bremena mestnega gospodarstva, ki je že itak preobremenjeno, še povečala.

Osvoboditev malega kmetovalca od zemljarine

S členom 1. uredbe se spreminja člen 10. zakona o neposrednih davkih ter se zemljarine oproščajo vsi kmetovalci, pri katerih čisti katastrski dohodek njih zemljišča ne znaša več ko 1000 din.

V tem vidi zbornica na eni

strani kršitev preizkušenega pravnega načela, da se obdačuje vsak zaslužek, na drugi strani pa se s tem ustvarja razlika med državljanji. Eni se favorizirajo, drugi se zapostavljajo, eni se oproščajo, drugi pa z davki preobremenjujejo. Načela enakopravnosti ne bi smel kršiti finančni minister, ki bi moral skrbeti za to, da se krijejo državne potrebe baš na podlagi tega načela. Zbornica v tem določilu ne vidi niti socialnega momenta, ker se z davčno novelo niso oprostili davka uslužbenec z manj ko 1000 din dohodkov, temveč je ostal v veljavi predpis, ki oprošča davka samo dohodke izpod 400 din (§ 90. zakona o uslužbenskem davku).

Za posameznike 100 din davščine od dohodka 1000 din ni posebno breme, za državo pa pomenijo ti dohodki mnogo (po načelu zrno do zrna pogača).

Zmanjšanje davka hišnim posestnikom

S členom 5. uredbe oziroma z novelo člena 37. se znižuje zgradarina pri srednjem dohodku. Zbornica je mnenja, da ta sprememba ni umestna niti potrebna. Ti davki so se v dolgi vrsti let tako ustalili, da ne pomenijo za hišne posestnike samo navade, temveč da so že prepričani, da tako mora biti. Kakšen finančni efekt se pričakuje od predvidenega zvišanja pridobnine in družbenega davka, da se tu opušča zagotovljen dohodek? Tu bi se morala ravnati finančna politika po pregovoru, da je bolje vrabec v roki, ko golob na strehi.

Določevanje davčne osnove in vodenje poslovnih knjig

S členom 11. novele se je dopolnil člen 53. zakona, ki sedaj določa, da se ugotavlja davčna osnova po bilanci na podlagi trgovskih knjig za podjetja, ki so imela leta 1939. najmanj 100.000 din davčne osnove ali najmanj 2 milijona din prometa. Ti morajo voditi sedaj poslovne knjige.

Davčno osnovo in bruto promet teh davčnih zavezancev določa davčna uprava. Če ima davčna oblast razlog, da sumi v verodostojnost davčne prijave in podatkov ter v poslovne knjige, more določiti davčno osnovo s primerjavo s podobnim podjetjem. Če pa se ne more ugotoviti niti tako, potem jo določi davčni odbor po svobodnem preudarku ter z ozirom na konkretno činjenico in lokalne ter splošne pogoje.

Ta člen določa trikratno možnost za določevanje davčne osnove: na podlagi knjig, s parifikacijo in oceno davčnih oblasti oziroma davčnega odbora. Zbornica k temu

členu pripominja, da ni v nobenem oziru upravičen. Če se že predvideva obvezno vodenje knjig, potem se mora tem knjigam tudi verjeti in določiti davčna osnova na podlagi teh knjig. Znano je, da v trgovskem pravu pomenijo trgovske knjige določeno dokazno vrednost. Zakaj je vodenje knjig sploh potrebno, če ni davčna oblast dolžna, da se nanje ozira pri določevanju davčne osnove, temveč jo določa s parifikacijo ali celo po davčnem odboru? Ali ni to oviranje gospodarstva z nepotrebnim potenciranjem režijskih stroškov? Poleg tega je večina podjetij, ki je uvrščena v prvo skupino, vsaj v Južni Srbiji, tako gospodarsko slaba, da nikakor ne more namestiti knjigovodjo.

Lestvica minimalnega davka in njegovo določevanje

S § 13. uredbe je spremenjen člen 59. zakona in določena lestvica minimalnega davka, po kateri se določa osnovni in dopolnilni davek pridobnine. Kot osnova minimalnega davka se jemlje letni znesek blagovnega bruto prometa oziroma letni znesek prejete bruto odškodnine za izvršene storitve, pri denarnem poslovanju pa letni kosmati znesek obresti, provizij in uslug. Podjetjem in obratom, ki so zavezani plačilu posebnega dodatka, se jemlje minimalni davek, izračunan po tej lestvici v dvojnem znesku.

Minimalni davek kot komaj uvedena novost v davčni zakonodaji za družbeni davek, sedaj uporabljen tudi za pridobnino, pomeni nesocialno ustanovo. V mnogem spominja na famozni § 7., ki je doživel tako zlo usodo. (Bog daj, da bi isto usodo doživel tudi tal) Po tem paragrafu bo udarjen davčni zavezanec, ki je bil že začet bodisi po lastni napaki ali bodisi, da ga je zadela kaka vis maior še od države, ker mora plačati minimalni davek ne samo od zaslužka, temveč tudi takrat, kadar se njegov kapital zmanjša. To je dokaz več, da je vodenje knjig, ki naj pokaže pravo stanje poslovanja pa zato tudi izgubo, dejansko samo jalov posel. Tudi s tem predpisom je kršeno pravno načelo, po katerem se sme določevati davčna osnova samo na podlagi doseženega zaslužka v prejšnjem letu.

Pavšalno obdačevanje obrtnikov

Z novelo se obrtniki v mestih obdačujejo pavšalno po posebni tabeli, ki se v mestih giblje med 240 in 1200 din. K temu pavšaliranju pripominja zbornica, da je za fiskus prav tako škodljivo ko oprostitev hišnih posestnikov in

Stopnja minimalnega dopolnilnega davka in davčnega dodatka

S § 25. uredbe se spreminja člen 86. zakona ter se spremeni stopnja dopolnilnega in minimalnega davka pri delniških družbah. Novela nadalje uvaja nov dopolnilni davek namesto prejšnjega 10% davka na dividende s tem, da je uvedena progresivnost z ozirom na odstotek vloženega kapitala.

Bistvo spremembe minimalnega davka je v tem, da se progresija zmanjšuje pri manjšem prometu in manjšem kapitalu, zvišuje pa pri večjem prometu in kapitalu.

Povečanje minimalnega davka zadene direktno samo znatno močnejša podjetja, zavezana družbenemu davku. Dodatni davek ne zadene podjetij, temveč njih izkoriščevalce, t. j. člane podjetij, delničarje. Minimalni davek je samo alternativni davek. Vse kaže, da je namen teh predpisov, da se uničuje kapital, kar je škodljivo za družbo in za državo.

§ 26. uredbe (sprememba čl. 89. zakona) je posledica prakse v finančni stroki. Da se ne bi v primeru odmere minimalnega družbenega davka odbijal od njega plačani uslužbenki davek (kakor je to primer, kadar se odmerja osnovni in dopolnilni davek), se uvaja novost, da se ta dohodek vnaša v državno blagajno.

Vlaganje prijav

Po § 32. uredbe morajo pridobitniki iz člena 53. a) vložiti davčno prijavo tri mesece po zaključku poslovnega leta, t. j. do konca marca. To pozdravlja zbornica, vendar poudarja, da se mora knjigam tudi verjeti. Poleg tega apelira, da se knjige od malih industrijskih podjetij in trgovcev v Južni Srbiji ne zahtevajo. To je potrebno tem bolj, ker so s čl. 142. predvidene naravnost drakonične kazni za nevedenje ali nepravilno vodenje knjig.

Davčna kazniva dejanja

Novela člena 107. zakona je v zvezi s § 53. a) nov udarec za gospodarstvo in njegov svobodni razvoj. Tudi tu je kršeno načelo, da mora dokazovati tisti, ki nekaj trdi.

§ 34. uredbe spreminja prakso ter določa pristojnost davčnega odbora za odmerjanje osnovne prometa, kar dosedaj ni bilo izrečno normirano. To zbornica pozdravlja.

Po § 36. uredbe (dopolnitev člena 114. zakona) se daje direktnim pravica, da morejo menjati člane davčnega odbora. Zbornica meni, da je vsakoletno odmerjanje davka neumestno, tembolj pa spreminjanje članov davčnega odbora. V vsakem primeru pa je treba priznati to pravico tudi drugi strani.

§ 38. uredbe predvideva cenzuro za odmero davka zavezanca po § 53. a). To izvršuje direkcija ali davčni oddelek še dve leti po vročitvi odloka davčne oblasti. Zbornica ponavlja tu svojo prejšnjo pripombo, da na ta način davčni zavezanec nikoli ni gotov, da mu je davek odmerjen. Poleg tega treba vprašati, katera cenzura obvelja: ona direkcije ali ona davčnega oddelka.

§ 44. uredbe dopolnjuje čl. 142. zakona ter uvaja poleg denarne še zaporno kazen za davčne utaje, kar je storjeno po vzorcu tuje zakonodaje. Ustanova finančnih sodišč je nesmisel v državi, kjer je davčnim organom na razpolago ves državni in poldržavni aparat za odmero davkov (gl. § 108. zakona o neposrednih davkih). Poleg tega so zapriseženi sodniki iz davčnega in reklamacijskega odbora zadostno jamstvo za pravilno odmerjanje davkov. To pomeni, da se uvaja kot sankcija, kadar organi davčne oblasti niso sposobni, da pravilno odmerijo dohodek, finančno sodišče, čigar kazen naj nadomesti nesposobnost davčnih organov (namesto disciplinske

kazni za davčne organe se kaznujejo davčni zavezanec). Davčni zavezanec ni dolžan, da zbira dokaze proti sebi, zlasti kadar je davčnim organom dana polna možnost, da dobe potrebne podatke. Uvajanje sodnikov rednega sodišča je zato odveč.

Če je potenciranje sankcij imelo namero zboljšanja davčne morale oziroma če bistvo te določbe ni interes erarja, potem nastaja vprašanje, čemu naj služi določba člena 142. a II, ki dopušča, da se gre preko vsega, če plača krivec redni davek in enkratni znesek kot kazen. Smatramo, da je to ena najbolj nemoralnih odredb davčnega zakona.

Na koncu dostavlja zbornica še naslednje:

Ko je smatral finančni minister za potrebno, da izda tako težke spremembe zakona o neposrednih davkih na škodo davčnih zavezancev, potem bi bilo potrebno, da bi spremenil tudi 3. odst. člena 136. zakona o neposrednih davkih in da bi dovolil pravico pritožbe tudi proti razzodbam upravnih sodišč. To pa zato, ker upravna sodišča ali zaradi preobremenitve ali zaradi nezadostne strokovne podlage

zelo pogosto potrjujejo odloke reklamacijskega odbora, čeprav so z njimi kršene tudi materialne pravice davčnih zavezancev ter formalni postopek.

Prispevek za fond za narodno obrambo

Sprememba je v tem, da je stopnja 25% zvišana na 60% ter da je sedaj ta progresivna v primeru z velikostjo dohodka.

Zbornica smatra, da je zvišanje odstotka preveč visoko, čeprav je prispevek časovno omejen. Bolje bi bilo apelirati na narod, da dá posojilo.

Prometni davek

Sprememba določil prometnega davka je v glavnem v spremembi tarife. Sprememba je nadalje v vkalkuliranju skupnega davka v fakturo pri dobavah državi in samoupravnim telesom ter v spremembi načina plačevanja — knjigaški skupnega davka plačajo skupni davek, kolikor so imeli v preteklem mesecu prometa, t. j. od potrošnje blaga oziroma pomožnih sredstev, proizvedenih v vsakem podjetju.

Znatno so poostrene sankcije pri zakasnitvah prijav ali če so v njih napake. Poleg tega so kar preveč poudarjene pravice davčne oblasti. Tako je n. pr. razširjena pravica davčne oblasti, da pri nepredložiti prijave za prometni davek ali vložiti prijave z nepopolnimi podatki odmeri davek po svobodni oceni ali s primerjavo poleg uporabe odstotne kazni po členu 137. zakona o neposrednih davkih — 3% oziroma 10%.

Znatno so poostrene kazni zaradi oviranja organov pri pregledu knjig.

Zbornica smatra, da ta določila z ozirom na kulturno ravan treba ublažiti. Poleg tega se tudi tu uvaja cenzura odmere skupnega davka po davčnem oddelku finančnega ministristva.

Novost za zavezanca skupnega davka je tudi v ustanovi interesne skupnosti. Smatra se, da ta obstoji, če izročitev proizvodne vrednosti drugi pravni ali fizični osebi znaša 15% blaga, ki je bilo dano v promet. V primeru obstoja interesne skupnosti znesek prometne vrednosti ne sme biti manjši od prodajne cene tretji osebi (§ 7. uredbe o skupnem davku).

sodelovanju vseh teh držav, na čemer dela italijanska diplomacija.

»Osservatore Romano« poroča, da se bo konference Balkanske zveze v Beogradu udeležil kot opazovalec tudi italijanski delegat.

Ves svetovni tisk posveča polno pažnjo obisku kneza - namestnika Pavla Zagrebu. Vsi listi poudarjajo veliki pomen obiska. Tako piše pariški »Petit Journal«, da pomeni obisk potrditev sporazuma med Srbi in Hrvatji, ki so bili dolgo časa bratje - neprijatelji. Istočasno pa pomeni konsolidacijo Jugoslavije. Jugoslavija more sedaj igrati odločilno vlogo za ohranitev miru v Podonavju in na Balkanu.

Bolgarski listi pišejo o zgodovinskem pomenu obiska. Listi objavljajo obširna poročila o obisku in tudi mnoge slike. Zlasti poudarjajo krepkosti zveze, ki je sedaj dosežena med Beogradom in Zagrebom. V podobnem smislu pišejo tudi vsi drugi listi.

Italijanski tisk zelo široko komentira obisk kneže dvojice v Zagrebu ter naglašava veliki notranje politični pomen obiska. Z njim je sklenjen sporazum svečano potrjen. Jugoslovanska država je sedaj postavljena na temelj srbske, hrvatske in slovenske individualnosti. Jugoslovanska monarhija je sedaj okrepjena in notranja konsolidacija Jugoslavije zagotovljena. Sosedni narodi imajo sedaj jamstvo, da bo mogla Jugoslavija izvrševati naloge, ki jih zahtevata njen zemljepisni položaj in njen prestiž.

Vrhovni italijanski vojni svet se bo sestal pod predsedstvom Mussolinija 8. februarja.

Belgija je mobilizirala skoraj vso svojo vojsko. Prav tako je izdala tudi nizozemska obširne obrambne ukrepe. V zadnjih dneh pa se je položaj zelo pomiril in je napetost znatno popustila. Francoski listi pišejo, da gre tudi pri sedanjem kopičenju nemških čet ob belgijski in nizozemski meji le za »vojno živce«.

Na seji angleškega parlamenta je govoril bivši vojni minister Hore-Belisha, ki ga je vsa zbornica navdušeno pozdravila. Dejal je, da velja vse njegovo delovanje samo enemu cilju: zmagi. Naglasil je, da ni odstopil zaradi kakšnih političnih nesoglasij. Tudi nobenih drugih nesoglasij ni bilo. Koncem svojega govora je poudaril, da bo z vso silo podpiral novega vojnega ministra.

Podobno je govoril o demisiji Hore-Belishina tudi min. predsednik Chamberlain, ki je poleg tega poudaril, da ima kot ministrski predsednik pravico, da si svobodno izbira člane vlade. Nemogoče je v vojni povedati vse vzroke dimisije vojnega ministra.

Voditelji opozicije so nato izjavili, da priznavajo predsedniku vlade pravico, da si svobodno izbira sodelavce v vladi.

Madžarski poslanik v Moskvi je obiskal sovjetsko zunanje ministrstvo ter izjavil, da se popolnoma neresnične vesti, ki se širijo v tujini, da bi bili razgovori v Benetkah med madžarskim in italijanskim zun. ministrom naperjeni proti Sovjetski Rusiji.

V nedeljo so bile volitve nar. poslancev v okrajih Plevna in Burgas na Bolgarskem. Izvoljenih je bilo 37 vladnih poslancev in 4 opozicionalni.

Z zapadne fronte se zopet sporoča, da ni bilo nobenih posebnih dogodkov.

Angleška admiraliteta sporoča, da se tri angleške podmornice niso vrnile v svoja oporišča in da jih je treba smatrati kot izgubljene.

Tudi dve nemški podmornici sta bili potopljeni ta teden. Eno so potopili Francozi, drugo pa Angličani.

Nemška podmornica je potopila blizu portugalske obale nizozemsko motorno ladjo »Arenskerk«. Ladja motorna ladjo je imela 7900 ton in je bila ena najmodernejših holandskih ladij.

Sovjetska poslanika v Stockholmu in Oslu sta protestirala proti podpiri, ki jo izkazujejo norveška in švedska vlada Finski. Sovjetska vlada naglašava, da listi v obeh državah naravnost pozivajo na vojno proti Sovjetski uniji, da obe vladi trpita nabiranje prostovoljcev in pošiljata Finski vojni material. Vse to je v nasprotju z nevtalnostjo obeh držav. Obe vladi sta na sovjetski protest odgovorile z daljšo noto, v kateri zanikate, da bi pošiljale vojni material na Finsko. Ne moreta pa prepričati, da posamezniki pomagajo Finski. Sovjetska vlada ni z odgovorom zadovoljna ter je mnenja, da nudita švedska in Norveška premal odpor velesilama, ki ju hočeta zaplesti v vojno s Sovjetsko Rusijo.

Novo japonsko vlado je sestavil admiral Jonaj. Nova vlada bo skušala zboljšati svoje odnose z zapadnimi velesilami, zlasti pa doseči obnovu trgovinske pogodbe z U. S. A. Iz Washingtona pa izjavljajo, da je to mogoče le, če bodo dali Japonci resne dokaze, da bodo spoštovali ameriške pravice tudi na kitajskem ozemlju, ki je zasedeno od Japoncev.

Razzodba državnega sveta

Železniška in carinska ležarina se hkratu ne more pobirati

Iz tujine uvoženo blago, za katero je bila plačana carina, je bilo raztovorjeno in je ostalo nekaj časa na železniški klančini ter je železnica zahtevala plačilo ležarine od uvoznika. Toda tudi carinarnica je zahtevala od uvoznika, da plača ležarino za isto blago, ker se smatra železniška klančina po razpisu fin. ministristva št. 56421 z dne 14. novembra 1924. za carinsko skladišče, zaradi česar da se mora tudi pri carinarnici plačati ležarina za ves čas, ko je blago nad 3 dni ležalo na klančini.

Proti temu odloku carinske oblasti se je uvoznik pritožil na državni svet. V tožbi je izvajal, da je odlok carinarnice protipostaven, ker se železniška klančina ne more smatrati za carinsko skladišče, ker morejo biti ta v smislu čl. 18. predloga zakona o občni carinski tarifi samo zemljišča, ki so last carinarnice ali vzeta od nje v zakup ali na kateri drugi pravni podlagi njej odstopljena s pravico, da more pobirati ležarino. Tožba se nato sklicuje na čl. 16. carinskega zakona, po katerem more carinarnica v sporazumu z železnico določiti carinska skladišča na železniškem zemljišču, da pa s tem dobi carinarnica samo pravico na namestitev carinskega blaga in opravljanje carinskega nadzorstva, ne pa tudi pravice pobiranja ležarine. Na koncu poudarja tožba, da je bila v tem primeru železniška ležarina plačana, da pa se istočasno dve ležarini ne moreta pobirati. Če smatra carinarnica, da sme pobirati ležarino v takšnem primeru, je bila dolžna to vprašanje predhodno razjasniti z železnico.

Državni svet je z razzodbo št. 15220/38 z dne 30. X. 1939. razveljavil odlok carinarnice iz naslednjih razlogov:

»Po čl. 18. predloga zakona o občni carinski tarifi pobira carinarnica ležarino za blago, ki leži v carinskih skladiščih, po treh dneh svobodnega ležanja. Tu pa gre za železniško klančino, na kateri je ležalo blago in od katerega je železnica že pobrala ležari-

no. Ker je ležarina odškodnina lastniku skladišča, razkladišča ali v zakup vzetega prostora, na katerem je blago, je nemogoče, da bi pripadala pravica pobiranja ležarine za blago, nameščeno na železniški klančini, istočasno železnici in carinarnici. Ker pa niti sama carinska oblast ne zanika, da gre tu za železniško klančino, sledi iz tega, da je samo železnica smela pobirati ležarino, ne pa tudi carinarnica. To izhaja tudi iz razpisa fin. ministristva št. 56421/24, v katerem je predpisano, da se smatra ves prostor, ki ga zavzema železniška postaja hkrati kot carinsko skladišče; torej smatra, kar pomeni, da sicer to ni, da pa se mora glede carinskega nadzorstva kot tako smatrati.

Zavoljo tega je bila carinska oblast dolžna (§ 9. v zvezi s § 2. odst. 2. zakona o občnem upravnem postopku), ko je železnica že pobrala ležarino, da dožene to vprašanje z železnico, t. j. če se njena pravica pobiranja ležarine

nanaša tudi na to klančino ali pa ostaja še naprej železniškemu oblastem, ne pa da od tožitelja zahteva, da naknadno plača še carinsko ležarino ter ga ev. napoti, da zahteva vrnitev od pristojnih železniških oblasti, če smatra, da mu je železnica nepravilno pobrala ležarino. Kajti vprašanje, katera teh dveh oblasti je pristojna za pobiranje ležarine, ter z ozirom na omenjeni razpis in prej navedeno, ni izrečno in definitivno ugotovljeno, dolžnost teh oblasti pa je, da to vprašanje predhodno medsebojno doženejo. To tem bolj, ker se iz predmeta ne vidi, da se je tu postopalo po nav. razpisu C. št. 56421/24, t. j., da je tu v sporazumu z železniškimi oblastmi določeno carinsko skladišče in da je v njem obsežena tudi železniška klančina.

Ker se v tem primeru ni postopalo po prej navedenem, se je moral toženi odlok razveljaviti na podlagi čl. 26. zakona o državnem svetu ter upravnih sodiščih.

Pogon z metanom cenejši kot z nafto

Te dni smo razpravljali o težavah, ki jih imajo naši avtomobilisti zaradi pomanjkanja tekočega goriva. Pri tem smo opozorili, da imamo doma dovolj lastnih kuriv, v prvi vrsti zemeljski plin ali metan, ki ga tudi drugod posebno v avtomobilizmu v vedno večji meri porabljajo. Navedli smo dalje, da je mestna občina mariborska že pred par leti preuredila nekaj svojih avtobusov na pogon z metanom in je pri tem dosegla prav lepe uspehe. Zadnje čase pa se je na podlagi uspešnih poskusov z novim patentom domačega konstrukterja odločila za metanizacijo vsega svojega avtobusnega prometa. Posledica bo, da se sedaj izdane ometivne prometa z motornimi vozili nanjo ne bodo nanašale, ker te veljajo le za inozemska goriva, torej za nafto in bencin.

Glede rentabilnosti uporabe pogonnih sredstev smo omenili, da je pogon z zemeljskim plinom precej cenejši kot z bencinom, dodali pa smo, da se pogon s surovo nafto (plinskim ali tečkim oljem) še bolj izplača. Pri tem smo se naslanjali na ugotovitve, do katerih je prišlo vodstvo Mestnega avtobusnega podjetja pred tremi leti.

Zadnje čase pa so se prilike na trgu tekočih goriv temeljito spremenile. Nafta je bila pred dvema.

tremi leti zelo poceni, kar pa sedaj nikakor ni več. Cena se je zadnje mesece tako zvišala, da je postal metan najcenejše gorivo za pogon motorjev, predvsem pa motornih vozil. Kakor smo zvedeli na merodajnem mestu, se je nafta tako podražila, da je sedaj pogon z zemeljskim plinom skoraj za polovico cenejši kot s surovim oljem. Metan je torej zmagal na vsej črti. Zato je tudi razumljivo, da se do Mestnih podjetij mariborskih obračajo z vseh strani za informacije glede rentabilnosti in glede uporabe dodatne naprave, ki je že patentirana in ki omogoča, da se vsak dieslov motor lahko s stroški kakih 5000 din preuredi za pogon z metanom, pri tem se pa lahko še nadalje kuri z nafto. Motor prav nič ne trpi, kar je za to iznajdbo neprecenljive vrednosti. A. B.

Politične vesti

Italijanski listi pišejo, da se v vseh balkanskih državah z gotovostjo računa s tem, da se bo na konferenci Balkanske zveze v Beogradu razpravljalo o ohranitvi miru na Balkanu in v Podonavju. Italijanski listi pišejo, da se akcija balkanskih držav koordinira z miroljubno akcijo Italije. Turinška »Stampa« dostavlja tem poročilo, da se na ta način odpirajo vrata za politično in gospodarsko

barva, plesira in kemično suazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul 3

Telefon št. 22-72.

Nova tarifa skup. davka na poslovni promet

»Službene novine« z dne 1. janu arja so objavile novo tarifo skupnega davka na poslovni promet. Tarifa se spreminja takole:

Car. tar. post.	Predmet	Notranji promet od	na odstotkov	Uvoz od	na
5	riž, olušen	57	6	82	85 ¹⁾
5	riž, neolušen	—	—	—	85
25	kava	—	—	75	10 [—]
26	kavni nadomestki	52	75	75	10 [—]
26	ostali nadomestki	52	75	75	10 [—]
27	kakao	—	—	87	15 [—]
29	začimbe	—	—	75	15 [—]
38	rastlinska vlakna	—	—	0	3 ^{—2)}
69	ribja mast — olja	—	—	25	5 [—]
71	ovčja volna	—	—	0	3 [—]
76	kože divjačine fine	62	62	62	87
76	kože ribje	—	—	62	87
77	rogovi, parklji, zobje	0	0	25	62
77	ptičji kljuni	—	—	25	75
78	šetnine	0	0	25	62
95	les za barvanje	—	—	25	5 [—]
96	pluta surova	—	—	27	10 [—]
97	les, lubad, plodi, seme, rastlinski deli za strojenje kož	—	—	—	25
98	žir itd.	—	—	—	25
99	lišje, trska	—	—	—	3 [—]
100	kavčuk	—	—	—	25
	terpentin	—	—	—	25
	druge mehke in trde smole	—	—	—	25
	nikjer imenovani gozdni proizvodi	—	—	—	3 [—]
102	laneno olje	0	25	—	—
Iz 104/5	ostala rastlinska masla ne za jed	3 [—]	5 [—]	42	75
106	škrob, gumi iz škroba, lepilo	3 [—]	32	62	87
Iz 108	sladov izvleček	21	25	—	—
122	rezanci, makaroni	0	25	—	—
131	koks	0	25	—	—
169/4	trdi ostanki pri destilaciji nafte in briketi iz takih ostankov	0	25	—	—
170	nafta	—	—	—	5 [—]
171	bencin, petrolej, plinovo olje, olje za mazanje, kurilno olje	0	25	—	— ³⁾
177	cerezin, tudi pomošan s parafinom	10 [—]	12 [—]	125	15 [—]
182	prečiščeni parafin, stearinova in palmitinova kislina	10 [—]	12 [—]	125	15 [—]
183	sol, kamena in morska	—	—	25	—
Iz 202/1	solitri	—	—	—	37
Iz 211	natrijev in kalcijev hidrat (kavstična soda)	27	6 [—]	62	95
212/4	mlečna kislina	—	—	—	5 [—]
Iz 223/1	izgotovljena zdravila in dozirani preparati	—	—	—	87
234	ostali preparati razen kemičnih in lekarniških preparatov za fotografiranje	25	5 [—]	5 [—]	75
Iz 235	klorovi derivati	25	5 [—]	5 [—]	75
238	umetne organske barve	3 [—]	5 [—]	45	75
242	čad, trtno oglje	37	5 [—]	5 [—]	75
243	ostale barve razen pigmentnih in lakovih	37	5 [—]	5 [—]	75
256/2—3	olje iz brinja in iglastega drevja, rožno olje itd.	62	75	75	10 [—]
257	umetne dišave	62	75	75	10 [—]
258	dišeče tolače	0	75	75	10 [—]
259	parfumerija	0	75	75	10 [—]
260	dišeče vode	0	75	75	10 [—]
267	predmeti za umet. ogenj: rakete itd.	5 [—]	75	10 [—]	15 [—]
272	bombaževa preja, enonitna razen preje za industrijo	62	65	69	75
274	bombaževa preja za industr. porabo	27	3 [—]	31	35 ³⁾
274	bombaževa preja dvojitna, razen za industrijsko predelavo	62	65	69	75
275	bombaževa preja dvojitna za industrijsko predelavo	27	3 [—]	31	35
276	Bombaževa preja za nadrobno prodajo	62	65	64	75
	barvana in tiskana	62	65	66	78
277	gladke bombaževe tkanine	62	65	72	8 ^{—4)}
280	pleteno in mrežasto blago	57	65	67	8 [—]
281	čipke	57	65	67	8 [—]
282	vezenine	37	45	57	7 [—]
283	bombažni tkani trakovi	62	65	72	8 [—]
284	pozamentarija	62	65	72	8 [—]
285	vrvi, molvozi	62	65	7 [—]	8 [—]
286	bombažni stenji	62	65	7 [—]	8 [—]
287	predmeti za tehn. uporabo	62	65	7 [—]	8 [—]
288	konoplja, rastlinska vlakna za prejo	—	—	—	3 [—]
290, 291	preja iz konoplje, lanu itd.	27	3 [—]	31	35
292	preja za nadrobno prodajo — sukane iz konoplje in kit. trave	62	65	65	8 [—]
	iz lanu	5 [—]	55	56	65
293, 294	preja iz jute	27	3 [—]	31	35
295—307	preja, tkanine, til, trakovi, žamet itd.	62	65	7 [—]	8 [—]
	ovčja volna	—	—	—	3 [—]
308	umetna volna	—	—	—	3 [—]
310	Preja iz česane volne (Kammgarn-Streichgarn)	27	65	31	75
311, 312, 313	za ind. predelavo v predilnicah itd. (novo)	—	—	—	35
314	preja za nadrobno prodajo	62	65	69	8 [—]
315	preproge	57	6 [—]	62	75
316	grobe odeje, koci	57	6 [—]	62	75
317	volnene tkanine	62	65	69	8 [—]
318—325	žamet, pleteno in mrežasto blago, rute za na glavo, til, čipke itd.	57	65	72	8 [—]
	svila ostala neizpremenjena in vsebuje precizna določila v pripombah	57	oz.	66	oz.
352	človeški lasje in imitacije	—	—	—	5 [—]
356	konfekcija	—	—	—	87

¹⁾ Vreče morajo biti označene z vinjeto (kakor moka).
²⁾ Izjema po t. 4. čl. 14. Ur. o skp. davku.
³⁾ Dokazano plačani skupni davek na surovo nafto se ima odbiti.
⁴⁾ Blago domačega izvora je prosto, če ga nabavljajo industrijska podjetja za predelavo v tkanine.
⁵⁾ Doprava preje z barvanjem je zavezana 1% dodatnemu davku.
⁶⁾ Davčni dodatek se je povišal od 42 na 45%. Kdor z barvanjem ali na drug način dovraža tkanine, nabavljene od drugod, plačuje davčni dodatek 1% vrednosti dovršenega blaga.

Drastičen primer nove davčne reforme

»Jugoslav. Kurir« navaja naslednji drastičen primer posledice nove davčne reforme.

Neka delniška družba s kapitalom 2 milijona din v Ljubljani je plačala za poslovno l. 1938., oz. za davčno leto 1939.: 12% osnovnega davka v višini 290.148 din, 12% dopolnilnega davka v višini dinarjev 290.148 ter za doklade 206,840 dinarjev, torej skupno 787.136 dinarjev.

Če bi ta družba v poslovnem letu 1939. (t. j. davčnem l. 1940.) izkazala dobiček 1 milijon din, potem bi znašala davčna osnova za to podjetje 1,787.136 din, ker se davek od gornjih zneskov dodaja davčni osnovi kot pribitna postavka k dobičku. Od te osnove oz. od zneska 1,787.136 din bi morala družba plačati na podlagi nove davčne reforme naslednje davščine: 12% od osnovnega davka v znesku 214.640 din, 14% dopolnilnega davka v višini 250.180 din, 48% posebnega prispevka, ki se izračuna na podlagi odmerjenega davka za 1939. in ki znaša v tem primeru 278.400 din, za doklade 285.451 din in za kuluk 2140 din, torej skupno 1,030.831 din, če je dobiček družbe znašal 1 milijon. Družba bi torej morala plačati ves svoj dobiček in še 30.831 din več, kakor pa je sploh zaslužila!

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno **Rogaška mineralno vodo!** Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

Pojasnila k davčni reformi

Po novelizaciji davčne zakonodaje je nastalo tudi vprašanje datuma zaključevanja knjig v podjetjih, ki zaradi narave posla zaključujejo poslovno leto 30. junija. Davčni oddelek finančnega ministrstva je sedaj odločil, da morejo ta podjetja še nadalje zaključevati svoje knjige 30. junija.

Nastalo pa je tudi vprašanje, če se v šteje taksa, ki so jo plačali izvozniki Prizadu v višini 10.000 din od vagona suhih češpelj za izvozne olajšave, v kosmati promet. Pooblaščenici krogi so po »Jug. Kurirju« mnenja, da se ta taksa v šteje v kosmati promet.

Male in velike vile prodaja na Bledu Kmetiska posojilnica v Ljubljani.

Trgovina med Indijo in Južno Evropo

Resno upadanje indijskega izvoza

Poročilo indijskega trgovinskega atašeya v Milanu za zadnje četrtletje 1939. daje izčrpen pregled o pogojih gospodarske izmenjave z državami, ki spadajo v njegovo območje, to so: Italija, Španija, Portugalska, južna Francija, Madžarska, Jugoslavija, Albanija, Rumunija, Bolgarska in Grčija. Turško ozemlje je bilo zadnje leto deljeno indijskiemu zastopništvu v Aleksandriji (Egipt). Posli zastopništva so sicer zelo narasli, posebno mnogo je bilo prošelj za informacije o pogojih za ustanavljanje novih tovarn v Indiji, promet sam pa je znatno nazadoval.

Namesto da bi se svetovni izvori blaga ukoristili za zboljšanje ljudskih življenjskih razmer, je bilo v l. 1938./39. postavljeno vse gospodarstvo popolnoma v vojno službo. Države so druga za drugo stopile v oboroževalno tekmo in gospodarstvo je zašlo v odvisnost od politike, ki sploh onemogoča konstruktivno delo. Dvomi in nevarnosti so motile naložnike kapitala, izvozniki in industrialci so zaman čakali, da se odstrani strah pred vojno, medtem ko je stanje trgov padalo in se dvigalo skladno z novicami, ki so jih širili vodilni državniki. Svet je bil prisiljen preiti z mirovnega na vojno gospodarstvo. Edina tolažba je bilo to, da največja nevarnost še ni prišla.

Indija in Italija

Svetovna trgovina se je znatno zmanjšala po obsegu in po vrednosti. To zmanjšanje je že v prvem tričetrtletju doseglo 12,5%. Izredno dobre žetve l. 1938. so tako znižale cene surovin, da je padla kupna moč dežel, ki pridelujejo surovine. Trgovinska bilanca upniških držav se je pa spet zboljšala, tako da je bila Evropa na boljšem. Ti činitelji so otežkočili plačilni promet in povzročili, da se je postrila kontrola deviz. Natančno poročja zastopnik o razvoju trgovine z Italijo, kjer je avtarikična politika še najgloblje posegala. Razvoj monopolnih koncentrov za uvoz in za izvoz je v zvezi s povečanjem imperija zelo napredoval. Ta politika je vplivala tudi na promet bombaža, surove jute, kož, volne in kave, ter vobče

na trgovinsko bilanco med Indijo in Italijo.

Višina prometa

Delež Indije pri celotnem uvozu prizadetih južnoevropskih držav je najbolj padel v trgovini Madžarske in Portugalske, to je za 57 oziroma 53,7%, v Italiji za 47,1, v Bolgarski za 35,2, v Jugoslaviji za 28,8%. Ta delež je znašal v bilanci Italije l. 1937. še 3,6, l. 1938. pa samo še 2,3%, v bilanci Jugoslavije samo 2,3 in 1,7%.

Indijska trgovina je seveda upadala hkrati z vso svetovno trgovino, po podatkih iz prometa z Južno Evropo pa se vidi, da je bil padec tukaj še neprimerno večji. Ko je n. pr. padla vsa italijanska trgovina samo za 19,7%, je padel v njej delež Indije za 47%, torej za polovico. Poročevalec misli, da gre tu za odkrito politiko omejevanja uvoza iz Indije in sploh iz dežel, ki so dosegle ugodno trgovinsko bilanco, ki pa nimajo posebne trgovinske pogodbe, in da so zato trgovinske pogodbe nujno potrebne.

20.000 vagonov trboveljskega premoga za Italijo

Milanska revija »Ital-Jug« poroča, da je bilo s posebnim sporazumom jugoslovanske in italijanske vlade doseženo, da se omogoči izvoz večje količine jugoslovanskega premoga, t. j. trboveljskega, v Italijo. Ta premog bi se uporabil za plačilo jugoslovanskih naročil letalskega materiala v Italiji. Na podlagi tega sporazuma se bo izvozilo do maja 1940. v Italijo 200 tisoč ton (t. j. 20.000 vagonov) trboveljskega premoga v vrednosti okoli 20 milijonov lir.

V zvezi s tem je treba še omeniti, da je italijanska vlada sklenila, da ustvari v Italiji rezerve vseh surovin, ki se uvažajo iz tujine in ki so potrebne za normalno funkcioniranje italijanske industrije. Tako bo napravila tudi velike rezerve premoga. Plinarne, koksarne in industrijska podjetja so že dobila nalogo, da poleg sedanjih rezerv napravijo tudi posebne rezerve, ki morajo zadostovati za tri mesece. Te rezerve se smejo uporabljati le s posebnim dovoljenjem pristojnih oblasti.

Dobave - licitacije

OBJAVA

Prodaja ca 30.000 kg poštnih skartnih listin. Poštna direkcija v Ljubljani razpisuje prvo pismeno licitacijo za prodajo ca 30.000 kg starih poštnih listin. Licitacija bo 19. februarja t. l. ob 11. uri v pisarni ekonomskega odseka. Najkasneje do desetih na dan licitacije se mora položiti v gotovini 5% kavcija (ca 600 din) v pisarni poštno direkcije. Pogoji po din 10 — se dobe pri direkciji.

Pri »Upravi zavoda za izradu vojne odeče v Beogradu« in istočasno v upravi 3. oddelka »Zavoda za izradu vojne odeče« v Zagrebu bo dne 23. januarja licitacija za dobavo bombažnega platna; dne 24. januarja gumenih škornjev in dne 25. januarja volnenih nogavic.

Dne 24. januarja bo v skladišču 1. oddelka vojnotehničnega zavoda v Hanrijevu pri Skoplju pismena licitacija za dobavo platna, sukna, sukanca, filca in svinjske dlake; 25. januarja raznega usnja.

Dne 25. januarja bo pri Štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo 100 ton ricinusovega olja; 29. januarja nitroceluloznih lakov; dne 30. januarja svinčenih akumulatorjev; 31. januarja aluminija in duraluminija in sive litine; 1. februarja raznega orodja in stroja »radilica«; dne 3. februarja raznih zakovic in dne 5. februarja podložk.

Dne 30. januarja bo pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Nišu licitacija za dobavo in montažo električnih naprav za transformatorsko postajo.

Naše organizacije

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani bo za Ptuj, okolico, Ormož, Ljutomer, Mursko Soboto in Dol. Lendavo v četrtek dne 25. januarja v prostorih Združenja trgovcev za mesto Ptuj, Narodni dom.

Denarstvo

Hranilne vloge padle

Po podatkih Narodne banke je bilo stanje hranilnih vlog naslednje:

	1. 12. 1939.	1. 1. 1939.
	v milijonih din.	
v drž. denarnih zavodih	2.309,0	2.633,0
samoupravnih	2.299,0	2.190,0
zasebnih den. zav.	5.532,0	6.415,0

Skupno so se torej vloge lani od 1. 1. do 31. 12. zmanjšale za 1098 milijonov din, pri čemer so bili najbolj udarjeni zasebni denarni zavodi, ki so izgubili za 883 milijonov din vlog. Drž. zavodi so izgubili 324 milijonov, dočim pa so vloge v samoupravnih denarnih zavodih narasle za 109 milijonov din. Če upoštevamo, da je v tem času obtok bankovcev prav znatno narasel, je ta padec hranilnih vlog tem bolj občuten.

Zaradi davčne reforme padle delnice Narodne banke

Z davčno reformo je bil odpravljen davek na dividende, namesto njega pa je bil uveden dopolnilni davek na delnice, ki se giblje med 10 in 25% izplačane dividende, dočim je prejšnji dividendni davek znašal samo 10%. Uvedba novega dopolnilnega davka je takoj povzročila reakcijo pri lastnikih delnic domačih podjetij, ki so izplačevala dividendo po 10 in več odstotkov. Zlasti se je opazilo, da so delnice Narodne banke takoj po objavi davčne reforme na naših borzah nazadovale. Do konca decembra so notirale delnice Narodne banke po 8000 din, že 1. januarja pa je začel njih tečaj padati ter znaša danes 7500 din. »Jugoslovenski Kurir« poroča, da so lastniki delnic rentabilnih podjetij že začeli pod roko prodajati svoje delnice.

Stanje zlatih zalog

Vse lansko leto označuje pretok zlata iz Londona v Njujork. Zlati zaklad Združenih severnoameriških držav je lani narasel za 3'11 na 17'62 milijard dolarjev. Od septembra dalje, t. j. v 4 vojnih mesecih je znesel pritok približno eno milijardo.

Po najnovjših ocenitvah so imele zlata v milijonih dolarjev ob koncu leta:

	1938.	avg. 1939.	1939.
U. S. A.	14.511	16.645	17.620
Nizozemska	994	768	690
Belgija	581	614	609
Šveica	695	582	554
Švedska	321	355	333
Norveška	89	107	103
Danska	53	53	53

Poleg Anglije je zgubila lani največ zlata Nizozemska. Od neevropskih držav je bila najbolj prizadeta Japonska, toda manj ko prejšnje leto, in sicer 125 milijonov proti 169 v l. 1938. ter 246 v l. 1937. Nova proizvodnja je najbolj narasla v Transvalu, od koder poročajo, da je narasla v letu 1939. za 10 milijonov šterlingov.

Od 1. januarja dalje se sme pošiljati v Nemčijo za naše dijake mesečno samo še 82 namesto dosedanjih 100 RM. To pa zato, ker je padel tečaj registrske marke in se dobi za 82 RM 200 registrskih mark.

Prepoved ustanavljanja novih zavarovalnic je bila na Madžarskem podaljšana za tri leta.

Nameravana uredba o kontroli cen — padla

Pripravlja se nova protidraginska uredba

Poročali smo že obširno o nameravani uredbi o kontroli ter maksimiranju cen ter o ostrem odporu, ki ga je ta nemogoči načrt uredbe doživel v javnosti. Zlasti industrijski krogi so odločno nastopili proti tej uredbi in v obširni spomenici navedli vse njene glavne hibe in nesprejemljive določbe. Po tej uredbi bi določal cene vrhovni komisar, ki bi se imenoval, ki bi imel pri sebi sicer posvetovalni odbor. Na njegove predloge pa se komisarju ne bi bilo treba ozirati. V vseh večjih krajih bi bili tudi imenovani komisarji za cene, ki bi sicer tudi imeli pokrajinske posvetovalne odbore, a tem ne bi bili odgovorni, temveč edinole vrhovnemu komisarju. Tako bi bil ta naravnost diktator nad cenami, ki bi te določal po mili volji. Nadalje je določal načrt te uredbe, da bi bile vse cene, ki bi bile višje od onih z dne 1. oktobra 1939., prepovedane. To bi veljalo celo za uvozno blago, čigar cene se določajo na svetovnem trgu. Vsa uvozna trgovina bi bila s to uredbo nemogoča.

Kakor vse uredbe zadnjega časa je tudi načrt uredbe o kontroli cen vseboval naravnost drakonične kazni. Kdor bi prodajal blago po višjih cenah, bi se kaznoval z globo do pol milijona din in z zapo-

rom do 3 mesecev, vse blago pa bi se zaplenilo.

Vse gospodarske organizacije so zato ostro nastopile proti tej nameravani uredbi in zlasti poudarjale, da ne gre, da bi cene določeval minister za soc. politiko, ker ni socialni moment za cene odločilen.

Odločni nastop gospodarskih organizacij je bil uspešen in vlada je pod pritiskom odpora javnosti načrt uredbe o kontroli cen zavrnila.

Potrebno je zato, da so gospodarske organizacije budne, da se ne bo novelirala sedanja protidraginska uredba v škodo gospodarstva in gospodarskih stanov. Sicer pa se moramo čuditi, da se pone srečena protidraginska uredba jemlje kot podlaga za novo uredbo, namesto da bi se razveljavila in izdelala s sodelovanjem gospodarskih stanov čisto nova.

Trgovina z drvmi na javnih tržiščih

Pomisleki mariborskega trgovstva

Banska uprava je pred kratkim poslala Zbornici za TOI v Ljubljani osnutek predpisov za trgovanje z drvmi za kurjavo na javnih lokalnih tržiščih. Banska uprava namerava izposlovati pri trgovinskem ministru, da izda pravilnik v smislu zakona o merah z dne 30. junija 1928.

S tem osnutkom se je bavilo tudi mariborsko trgovstvo, ki se v splošnem strinja s poedinimi določbami. Vendar ima osnutek nekaj točk, s katerimi se trgovstvo niti ne more sprijazniti. Tu bi pripomnili, da prihajajo med cepljena drva II. vrste v poštev res samo cepljena in ne še 10% okroglih polen. Takšen je običaj na mariborskem trgu.

Nadalje predlaga mariborsko trgovstvo, naj znaša pri okroglicah mera na tanjšem koncu najmanj 6 cm, ker zahteva to mero pri prevzemu drv tudi vojaško oblastvo.

Nikakor se naj ne pripušča v tržišča drva, dolga ¾ metra. To so tako zvane »šolske klaftr«, pri katerih kupec redno doplača, ker znaša, preračunano na metrsko mero, kubatura le 2/3 do 2/5 prostorninskih metrov. Iz tega razloga je torej tak seženj sorazmerno mnogo dražji kot seženj decimalne mere. Naj se torej dopušča v tr-

govinski promet le metrska pole, ker je tudi trgovcem z drvmi predpisano, da smejo prodajati le drva, dolga 20, 40, 60, 80 in 100 centimetrov, nikakor pa ne 75 cm.

Kar se tiče kolobarjev, je želeto, da ostané doslej predpisana mera 20 cm v višini in 50 cm v premeru. Kolobarji morajo biti čvrsto povezani z žico, da se ne zrušijo, ker potem izgube na vsebini.

Mariborski trgovci žele, da banka uprava usvoji njihove protipredloge in jih uvrsti v osnutek. Ti poslovni običaji so se na mariborskem tržišču vedno dobro obnesli. Prepričani so, da bo banska uprava upoštevala njihove predloge.

A. B.

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje izpremembe:

Tovarna verig, d. d. v Leseah pri Bledu. Izbriseta se člana upravnega sveta dr. Ivan Slokar in dr. Josip Dermastija, vpišeta pa se člana upravnega sveta Jurij Verovšek, veletrgovec in Miroslav Zupan, stavbenik, oba v Ljubljani.

Hartner Karola sin, Murska Sobota. Izpremenil se je način popisovanja.

Zunanja trgovina

Madžarska trgovinska delegacija predlaga, da se poleg sedanjega klirinškega sistema v plačilnem prometu uvedejo tudi kompenzacijski posli za predmete, ki jih obe državi sicer prodajata le za svobodne devize.

Jugoslovansko-britanska trgovinska zbornica v Zagrebu je predlagala trgovinski zbornici v Londonu, da bi ta vplivala na to, da bi tudi Vel. Britanija zgradila svoj paviljon za Zagrebškem zboru. V Zagrebu upajo, da bo ta predlog kljub sedanjim težkim časom pozitivno rešen.

Devizni odbor pri Narodni banki je sklenil, da se seznam predmetov, ki se premirajo s transfornimi dinarji, razširi tudi na eterična olja (ex u. c. t. post. 256): od borovnic, brinja, iglastega drevja, lovorja, rožmarina, konoplje, pelina in sivke (lavendla) proti plačilu v transfornih dinarjih ustrežajoče vrednosti izvosa v neklirinške države do 25% plačanega zneska v svobodnih edvizah.

Med našimi in nemškimi delegati je bil dosežen sporazum, da bomo v I. letošnjem tromesečju izvozili živalskih proizvodov za skoraj 20 milijonov mark.

Bolgarska vlada je dovolila izvoz 14.000 kg konopljenih odpadkov proti polni kompenzaciji v države, iz katere se moreta uvoziti surov kavčuk in bela pločevina. Nadalje je dovolila vlada izvoz 100.000 ton železnih odpadkov in železne žindre v Madžarsko proti kompenzaciji za železno žico, žvepleno kislino in kavstično sodo.

Doma in po svetu

»Hrvatski dnevnik« je objavil k pomembnemu govoru kneza-namestnika Pavla uvodnik, v katerem naglašja zlasti odločnost kneza-namestnika za sklenitev sporazuma. V zvezi s tem pravi, da je dr. Maček že po svoji prvi avdienci pri knezu Pavlu bil prepričan, da bo sporazum dosežen. To prepričanje dr. Mačka je bilo tako trdno, da ga niso mogli omajati niti najbolj neprijetni dogodki. Ko je dr. Stojadinović delal volitve, je dejal dr. Maček, da bodo te volitve veljale dr. Stojadinovića glavo. Tako se je zgodilo in padec dr. Stojadinovića je bil dokaz, da je knez Pavle visoko nad strankarsko politiko in da noče umetno narejenih voditeljev naroda. Nadaljnji razvoj dogodkov je v polni meri opravičil prepričanje predsednika dr. Mačka.

Ban dr. Šubašić je na intimni večerji pozdravil kneza-namestnika Pavla z govorom, v katerem je dejal, da je srečen, da ga more pozdraviti, ker je njegov prihod dal še nikdar videno obeležje mestu Zagrebu. »Sprejel Vas je narod brez žena in otrok, resen, zavedajoč se svoje hrabrosti, v odločnosti miren ter veličasten in ljubezni. V biserju teh hrvatskih junakov se kopata Vaši Veličanstvi in oni so srečni. Tako vrača kmet razumevanje svojih pravic. Vsi gledajo Vaše delo kot višek državniške modrosti. Ustrezati upravičenim narodnim zahtevam se pravi usposobiti narod, da z vsemi sredstvi brani svojo neodvisnost. Visočanstvo, vi to delate s precizno premišljenostjo. In zato pred Vami in pred zastopniki hrvatskega, srbskega in slovenskega naroda iznašam naslednjo vizijo: V temni zimski noči se odpirata dva grobova. Iz enega vstaja Karadjordje, iz drugega Matija Gubec. Oba gresta na to historično mesto, na Markov trg, ki je simbol muk našega naroda. Matija Gubec nosi krono, ne v si-

jaju ognja, temveč v sijaju, ki ga more dati samo svoboda. Pri tem se sreča s Karadjordjem, ki mu daje svojo krono ljubezni, zvestobe in vernosti.

Knez-namestnik Pavle je v tork popoldne obiskal dr. Mačka na njegovem domu v Kupincu, kjer se je zbralo mnogo ljudstva, ki je navdušeno pozdravljalo kneza. Kmalu nato se je pripeljala v Kupinec tudi kneginja Olga, ki jo je dr. Maček zelo iskreno pozdravil. Kneginja Olga si je v Zagrebu ogledala v tork razne dobrodelne ustanove ter zlasti vzorno urejeni zavod za zaščito mladine.

Nj. kr. Vis. knez-namestnik Pavle je daroval iz lastnih sredstev 300.000 din za pomoč rezevem v Hrvatski.

Dr. Maček je podal novinarjem daljšo izjavo o novem volilnem zakonu za hrvatski sabor. Dejal je, da se bo mogel vsakdo prepričati, ko bo zakon objavljen, kako zelo je liberalen. Vsak, kdor zbere 100 podpisov na območju enega sodnega stola (okrajnega sodišča), more postaviti kandidatno listo. Vsa območja sodišč so ostala neizpremenjena razen dveh, ki sta bili premajhni. Glasovalo se bo tajno s kroglicami. Vse delo, pričeni od sestave volilnih list opraviči redna sodišča. Tudi nobene verifikacijske debate ne bo več v saboru, ker izdaja izvolitvenim poslancem poverilnice sodišče. Aktivno volilno pravico ima vsak, kdor je star 24 let, če je domačin ene občine v banovini Hrvatski. Pasivno pa, kdor je star 30 let. Ženske zaenkrat ne bodo imele volilne pravice. Končno je izjavil dr. Maček, da bo delal na to, da bodo volitve čimprej in tudi za skupščino. Volitve v hrvatski sabor se morejo razpisati tudi v 14 dneh.

Na vprašanje, kaj je s tiskovnim zakonom, je dejal dr. Maček, da je sedaj, ko smo tako rekoč v vojnem stanju, s tiskovnim zakonom zelo težavno, zlasti zaradi zunanje politike. Nikakor ne gre, da bi vsak pisal o zunanji politiki, kar bi hotel. Razbijamo si glave, kako bi izdali tiskovni zakon, ne da bi mogel pokvariti linije naše zunanje politike. Njegovo osebno mnenje je zato, da je bolje z zakonom o tisku malo počakati in ublažiti samo cenzuro, ker zaradi mednarodnega položaja ne bi mogel biti novi zakon idealen. Na pripombo, da bi se zasliali tudi novinarji, je dejal dr. Maček: Če hočete, da ne bo zakon nikdar izglasovan, potem skličite anketo, pa boste dobili toliko mnenj, da ne boste zakona nikdar dokončali. Končno je izjavil dr. Maček, da bodo mogle narodne manjšine neovirano postavljati kandidate, samo če bodo zbrale potrebno število podpisov.

Glede preureditve države v drugih banovinah je dejal dr. Maček, da se bo o tem razpravljalo šele potem, ko bo sklicana skupščina. Zakaj ne prej? Preberite besedilo sporazuma! Jasno je povedano, da odloča narodna skupščina, ki se bo izvolila, da pripravi vse za preureditev države. Potem pride na dnevni red preureditev ostalih banovin. (Iz tega sledi, da je samostojna Slovenija še daleč in da so bile neupravičene optimistične izjave, ki smo jih čitali baš zadnje dni. Menda se je le premo delalo na to, da bi dobila Slovenija iste pravice ko Hrvatska.)

Ban dr. Šubašić je odklonil spremembo imena Jugoslovanske akademije v Hrvatsko akademijo ter prepustil odločitev o tem bodočemu hrvatskemu saboru.

Zveza tiskarskih podjetij sporoča, da je prisiljena zaradi nove podražitve papirja in zvišanja mezd zvišati cene tiskarskih proizvodov.

Trgovinsko ministru je dovolilo ustanovitev d. d. »Feroval« v Beogradu z delniškim kapitalom 1.100.000 din. Družba bo uvažala in kupčevala s stroji in aparatmi, železnimi proizvodi ter drugimi proizvodi.

Francozi so izdelali nov top, ki meče granate z velikansko udarno silo 16 km daleč. Novi top odlikuje velika preciznost v zadevanju ter izstrel v eni minuti 28 granat. Novi top ima vse prednosti znamenitega francoskega topa 75 cm kalibra, samo da je kaliber tega topa večji. Prva baterija novega topa je že na fronti.

Italijanska vlada je imenovala poseben odbor pri korporativnem ministru, ki naj v bodoče kontrolira cene v državi.

Dveletno prisilno delo je uvedeno na od Nemcev zasedenem ozemlju za vse žide, in sicer za moške od 12. do 60. leta, za ženske pa od 14. do 50. leta.

Vsem svojim cenj. odjemalcem sporočamo tužno vest, da je nenadoma preminul naš družabnik, gospod

JULIJ LONČAR

Blagega pokojnika, ki smo ga izgubili sredi njegovega neumornega dela, ohranimo v trajnem častnem spominu.

V LJUBLJANI, dne 15. januarja 1940.

Tvrdba Lončar—Raška—Staré